

Prídplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalači.

U Četvrtak 12. Studene. 1874.

Broj 23.

S V A T B A.

Mila Jesen zajesenilaje
Gospoina Svita prispilaje
Svaka Cura, Čilo Crkvi hiti
Ruvo bira — da s njime okiti

Ona Cura — što marame nema
Štoj vitice divotno oplela
Rakijuje valjda i popila
Sa rodbinom — marame primila

Mala Gospa, Svekrovisse kreću
Boltačije preskupe obletju
Sinu reklu — a snai čurdiu
Sve što skuplju, i skuplju kupuju

I nedilja, svita prispilaje
A i svatba — ugovorenaje
Svatba tuje, a tuje veselje
Šta za svekra može biti bolje

Ala pate, mladjeni jaganjei
I sa njima pivci — zlatnokrilci
Kopunovi, golemi purani
I teoci, skoro oteljeni

Evo kola, alase nategla
Al se silna, rodbina salegla
Nuz kola su, divni konjanici
Naša dica, sve Sami Bunjevci.

Milinaje, stati i viditi
Kamol snjima, rujno vino piti
Ilsu bolje, Sive bedevije
Il na njina, izbrane delije

Na nji majo ruvo odabrano
Za Kalpaci — perje paunovo
Uzdicesu, koujma popusti
A dižgene, triput prisavili

Marini su otvoreni dvori
U dvoru se, butna pisma ori
Majka Maru lipo opremila
U Šviluje do pete zavila

Nuz nji prodje, pocipani Švabo
Na Nožure, klompe natakao
Vrti glavom — ala toje Spasa
Alaj lušta, troši raca novea

Ja kat Šeni, uzmi moja kretja
Sujome dobi, žita Sedam vreća
I dva dunja, plundra pocepano
Malo gici, do ripa šugavo

A šta ofo, o ti ludo švaba
Kako ovo, sta to košta Svatba
Može šenit, osamdeset Jakle
I udati, do stotine kretle

Trisu dana. Svati svatovali
Trisu dana, ovde blagovali
Pa ondase, kući povračiše
Lipu maru, dvoru dovedoše.

Sad tek časti da mi vidiš brate
Sad da vidiš, silno djakonije
Kiči nemaš, kako da izkažeš
Ako nobi, počeo da lažeš

Svatovamje tesko dževap dati
S jelom pićem Čause dvoriti
Tuse pije, tu s premeću igre
Kao u gori, ono bile vile

Kraj Svatovam — osmi dan biašo
I ondase Svati razigjošo
Nevistaje goste izpratila
I svakoga lipo darivala

Lipa Mara meto bilo dvoro
Pismajojse po dvorani ore
Sritna bita, Jozu sradovala
Po godini Čedomu rodila.

Mari neka, neka srića cvati
A ti Gjuro, derso Čase lati
Mari srićno, a nama nazdravljaj
Ne ukrati, bože običaje.

U futtoku. Laza Knežević bilježnik.

D I V O J K E.

II.

Šta čekaju dakle ljudi od vas liepotice? Ne drugo našo milke, već blaženstvo na zemlji, i spasenje na nebu. Kad ovo budete štile, jerbo ste od naravi vesele, slatko će te se nasmiјati i u mah u ogledalo pogledat, da vidite: dali je to baš istina što rekoh: da od vas zavisi ljudskog plemena blagostanje zemaljsko i veselje viekovičnje.

No otom se nećete baš dugo ni mislit, već umah odgovorit: ako je tako, onda neće bit na svietu nevoljna i na nebu pokarana čovjeka, jel u našem srcu vazda struji ljubav i gori plamen milorsdja. Ni jedan čas nebi se znale veselit ako bi doznale: da mah jedan čovjek trpi komu možemo pomoć, ni da se i jedna duša zastrani koju mi možemo u kraljevstvo nebesko naputit.

E pa ipak moram tvrdit: da svi oni koji nemaju pomoći, na vas plaču, i svi oni koji se nepokoravaju vas osudjuju.

Ja vas izkreno poštivam, usljed čega, nebi rad bio, da se sviet na vas potuži, da angjeli, čuvari vrhu vas plaču.

Ja u vama veliku silu smatram pa mislim: da od vas zavisi polak suza s lica tužećih osušiti, i dva diela od onih: koji su stazom pokaranja krenuli povratit.

Vaša je ljubav mnogomoćna samo je uparabite, omedljajte s njom vaše rieči pa će ono svako sree dirnuti, i naj okrut-

nie na milosrdje ganuti.

Razgrijte na njoj vaše misli, zamoćite u nju vaša osićanja, pa će te iznaći hiljadu načina, kojima će te razeviljene razveseliti, tužne utišiti, nemoćnima pomoć primiti. Ako vi stane kao kei pred otea, kao vjerna, druga pred maža kao mila sestra pred brata, nekamu se sviest okorila kao đjon, neka je izgubila čustvo kano osušelo drvo, nekaje u nepokornosti otvrdnula kao kost, vi će te nagodit onu žicu: koja mu do srea dovaća, pa će te izmirit čovjeka s čovjekom, i Bogom.

Živili vjera krštjauska u kojoj zadrugi! ovu okriopljiva žena, mati, ili kei. Ostalaje nepokolebiva nada u sried nevoljah koje su napalo jednu obitel, tu je žena, mati, ili kei shranila. Odkinila se sveza mah koje krieposti u jednoj obiteli, od onih sedam glavnih, tu je nadovezela žena, mati ili kei.

Svietli jedna od tri božanstveue krieposti u jednoj obiteli, tu je sigurno podpalila ženu, mati, ili kei vrši se revno molitva, post se strogo obdržava, milostinja se obilno i dragovoljno dieli, u jednoj obiteli, to je sve proizvela vjerna žena mila mati i ljubjena sestra.

Ako ti se dopalo jedno djetе mužko ili žensko u komšiluku, opazio si, da se u njem razvili sedam darova duha Svetog, kojim je o krštenju nadahnjen bio, u onaj čas pomisliš na pobožnu mater. Vidiš jednog čovjeka, čedna u razgovoru, mudra u tvorju, razborita u djelovanju, u onaj mah metješ uz njegovu prugu punu ljubavi, poniznosti i krotkoće. Dopadati se jedan

zkvh.org.rs

mladić, kako se uljudno vlada u sried kola, gori diže svoju glavu kano mladjan junak, al mu se skromna nevinost priliva na licu, nemožeš da nesmisliš, da mu je mati rodila i odgojila jednu ljubljenu sestricu, koja mu je ljubke naputke na veseli put podielila.

Ako si čuo da se dieca hvale, ako si štio da se u poviestnici muževi na polju ratnom, gradjanskom il crkvenom proslavljaju, ako se sveteći u molitveniku počaste, potražijim se mati, i pohvali kao začetnica svih onih krieposti s kojima je vriedni sin za jedno vrieme ljudstvu svietlio.

Dievojke! uslied ovih plemeniti svojstvih skojima razpo- lažete, mi slaveni, koji smo za ostavljeni od naših učenih sinova, pred vašu liepotu idjemo, vama se klanjamo, i pred cilim svie- tom priznajemo : da je naša viera, nada, i ljubav koju pod- hranjivamo prema budućnosti našeg naroda u vaše srce usad- jena. Ako ove naše krieposti vi uzplodile budete, onda će naši roditelji revno pohađjat crkvu, svetotajstva primat, i sveto Evangjelie stušat, onda će naši sinovi učit da budu popovi i učitelji, al ne kano najmenici, već kano pravi narodni pastiri i učitelji. Onda će naši roditelji odgojavat svoje sinove za zanat- lie, al ne da se izrode iz svojeg plemena pa da se time diče : što je njihova najveća rugota, da su se poniemčili ili pomag- jarili. Već da su svoj jezik izvrstnie naučili, i svoj narod već- om ljubavju ogrlili. Onda će naši roditelji poslat svoje sino- ve i na trgovinu, da nauče kako se valja i u većem krugu svie- eta prometjat, al ne da prodadu i svoju narodnost, već ovu brzinom pare na sve strane razprostranjaju, proslave i prodiče. Oniče izučit svoje sinove, al ne zato : da se ovi srame od bun- jeva i šokca oca, i matere, već da svojim naukom svojom umietnostju, svojom pravdom proslave pleme bunjevačko i šo- kacko. Naši će otei po seli i varoši slat svoju diecu u škulu, da nauče kako valja Boga pametno i mudro molit, da izprosimo njegov blagoslov ; da nauče kako valja vrieme poštitvat, da nas starost nevoljom neiznebuši, da nauče kako valja radit, da se kruhom nahranimo, i ruhom, zaodijemo. Da ! liepotice ako vi uzvolile budete, naše će škole vrviti od diece, koja će ih po- hadjat, a učitelji će se nadmećat, koji će svietlie pokazat rodi- teljem : da jim dieca predstavljaju zemlju koja će strostručni rod doniet. Pleme slaviansko će se ponovit životom, uskrsnie- će, u crkvi školi, u občini i domovini. Sboriče se u nidrih zadrugah, na ulicah u radionicah, naš mili jezik, zaoriče u svih veselji naše krasne pjesme, pa će se odkravit i ono zamrzlo srce izrodice, sina, ili kćeri i nastupit će pleme bun- jevačko i šokačko onu čast i poštenje, koje je u doba naših stari uživalo.

Č I Č O V S K I B O Ž J A K.

(Priповieda Blaž.)

Šumbriečki, majiški, lipovački i lančuzki sveštenik odu s kat. pomoćnikom da tješe uzovnike i pirovnjake, mladenca i mladu i tu u stražnoj sobi na sanduku najdu glavobolnu nas- lonjenu i plačuću Jelenu, a u prvj sobi medju raztrešenimi gosti zateku sumorna mladoženju.

Vrieme je odmicalo i teklo na drugu popoldašnju uru. Slavonski putnici pohranili, škrinju i posteljenu u kola uvalili, napitke izpili, izrukovali se i oprostili, — ah ! po nekoga opro- stili za uvijek.

Sav Titoš se strkao na hrpu u raztužen Šimićev dvor. Sve što bi mlado i nježno sve je izljubilo, sve se suzno opro- stilo s Jelenom ; jedno što odlazi u tudj vilajet, drugo čest izgu- bi nesudjena Avtrama i treće što se u udes baš dan sva tova i vjenčanja na domu štovana i ljubljena starca Šimića tol gole- ma nesreća.

Jelena morjem suzah oblivena, plačem zaliknuta poljubi starcu svešteniku i ostalim popovom ruku, a kad dodje do ka- pelana zadržću joj ustne, uzštrepi ruka uz rieč svećenika : Je- leno Bog te pratio ! — Sjednu i odu, Šimićevi zakukaju.

Bio je to užasan tronutak razstanka, kakova čest u ljud- skom životu riedko kada naći. A tko je jađu i nevolji kod Boga krivac il djeca djece, il djedovi pradjedovah bacivši kaštigu na deveto koleno !

Nebo se snuždilo i s daždom počelo sniežiti, a u krilo vozeće se mlade pala u putu tri zrnca solčice.

Liepa Slavonijo u krilce divno čedo Ungarije !

VII.

Prošto je nemal godina danah od kako si je Dano izkalio divje srce.

Duša ga pekla a savjest grizla ; on je hodao kao Kain po njivah i livadah, po šumah i gudah, a duša ga pitala svakim korakom na svakoj točki života : znaš li Dako petu zapovied Božju ?

K otomu ga i ta napast snašla, da mu je knez, saznav tajne niti, koje se Daki iz Ugarske predu, — od selskoga bil- ježnika, svjetovao, da si zakloni živu glavu ma kojim načinom ; jer da se tamo strogo iztražuje ubojica Avrama Čulića i krv njegova da za osvetom Bogu vapije. Knez mu i to prišapnuo, da se on nakašljao lani pod pendjerom kad si je otcu i materi izjavio : da si je srce izkalio !

Taj njihov razgovor desio se pri ribah i rakah na Kara- šici u četir oka.

Sunoe je sjedalo Velebitu za tjemne. Krasan dan srbskoga Gospina Pohodjenja, a našega sv. Josipa Kalasancije već se nagibao k počinku, i kao da se oprasta sa svietom i viekom prikrivao si lice večernjom koprenom.

U Budincih je davno minula večernjica. I stađo i čorda već se smjestila u brloge svoje, i sviet povečerav večeru većim se dielom dao na ležaje kad se kum s kumčetom vraćao kroz selo.

Na rastanku oprostite se, — oprostite, kako voda Dako, za uvijek i i svaki podje svomu domu.

Stara Maca priredila je sa snahom mužju i sinu, sebi i snahi gospodsku večeru. Na njezinu je tavanu još petgodišnja brašna, višeljetnih suvih šljivah, jabukah, orahah, lešnjakah, suha mesa i pekmeza, tamo je graha i boba i Bog zna od koje ne godine ! Da tamo je još tvrdih kobasicah, djevenicah i ku- linah. Perja za tri blazine i onamo već postelje prepune. Biaše dakle vriedaa gazdarica. A odkad joj dodje u kuću snaha, od- tada i po bašci i po dvoru i po sobah puno mirisava cvietja. Odtada je kuća i avlija čista ko ogledalo. Snaha pere Gojku noge i po tripata na nedelju, a Maci starici pomaže oko kuha- nja i pranja. Jelena je ponešto zatajila a ponešto i zaboravljala nenaknadiv gubitak u svom Avramu. S inimi drugami bila se sasvim poslavončila i pobudimčila i željela je željno da već jednoč pohodi Titoš, svoje roditelje i sestre, tim više jer su joj doglasili, da joj se starija sestra udaje u Lančuk.

Željno je dakle već i s toga izgledala svoga Daku.

U stražnoj sobici tinjala je svietiljka. Deveti je sat minuo. Sjedoše dakle njih troje pa će večerati, a Dani će ve- čeru ostaviti.

— Ja neznam, reče Gojko, dje tako dugo ostaje, kad znade, da mu je sutra u Valpovo.

I Maca i Jelena misliše da mu je u Valpovo po kućnom poslu te nepitaše dalje Gojka.

Poslje večere legnu. Dvoje starih u stražnoj toploj sobi, a dvoje mladih običavahu spavati il u štali kraj marve il u prednoj mrzloj sobi. Zato Jelena podje „dobru noć“ starim želeć u ladan krevet.

Istom je i Jelena legla, kad al mali knez zadrma kuhinj- ska vrata. Starac Gojko zapita : tko si Božji ? a knez će : čiča ! Sutra u 9 satih ima Dano osvanuti pred sudcem u Val- povu ! Dobru noć ! rekne i ode ; — a Jelena se duboko zanisli : dragi Bogo što to može biti ?

Mali knez na kapiju a Dako će iza kuće proko bostana na prozor prve sobe. Jelena ustane i otvori mu vrata. On uni- de u sobu i snimi torbu punu ribah i rakah.

— Evo ti, reče, dobra ženo ! posljednje milošće.

Jelena pretrne i padne Daki oko vrata.

— Ah, moj Dako ! što je s tobom ? zakuka štrepeća mla- djenka. Tebe zovu u valpovačku sudčiju.

— Čuo sam, željna Jelenu ! odgovori Dane, — čuo sam što se snuje i kuje proti meni. Jedna tajna već godinu danah leži mi na sreću. Nju ti odkriti moram. Ah, dopusti i nesmuti se, — dopusti da ti odkrijem — a daše moje !

Jelena se privije k Daki i pane glavom na njegove grudi.

Kao da je slutila groznu viest, vikne glasom guje u procjepu : je li moguće, Dako, da te tvoj namila sudbina prati ?

— Umiri se Jeleno moja ! Ja te ostaviti i u hajduke odlaziti moram. Ja sam krivac pred Bogom i svijetom. Krv me tvoga vjernoga al nesudjenoga Avrama progoni. Ja sam ga, — ah, nesretnik ja ubio . . . Njega ubio tebe i sebe izgubio ! Nekazuj ni momu ocu, nekazuj mi ni materi kud sam i kako sam. Progone me, ja uteć moram, — uteć u hajduke, a Bog će dati, razvedrit će se — i opet ćemo se viditi.

Jelena je drhtala ko trska na vjetru. Suze su ju zaliknule, nije mogla ni reći. I u toj niemoći pusti ju Dako na krevet.

Popne se na tavan, odreže komad slanice, turi u torbu kulen i dvie djevenice, odlomi polu kruha, uz cmrkiću rakije metne u tanistru nekoliko lukovica, paprike i soli, zavjesi pušku o rame, poljubi nesvjestnu Jelenu i laganim korakom umakne u mrklu, duboku noć, — umakne u hajduke.

Na grobu Avramovu u taj par tinja luć tajne moći, a putnici kraj groblja popostajući čude se tomu vanrednomu pojavu.

VII.

G. 1866 uznemirena bijaše ciela austrijska država. Ko nekoč Mariji Tereziji sedam dušmanah u jednoč navjestiše, tako ga te godine navjestiše našem vladaru dva neprijatelja na jedanput Prus naimo i Talijan. Car je pozvao narode svoga žezla na oružje : za čast junačku i spas države.

Vojaci trojedne kraljevine, susjedi Talijanah, podjoše većim dielom u Italiju pod vrhovnim nadzorništvom strica nj. veličanstva nadvojvode Albrechta, a rukovodstvom gjenerala Jolina. Ugarski pako vojnici većinom podjoše u Česku proti Prusu pod zapovjedništvom magjarskoga sina gjenerala Benedeka.

Mimogred budi spomenuto, da je hrabra naša vojska u Italiji Talijane kod Kustoze stražnji dan mjeseca lipnja slavno pobijedila i nj. visost nadvojvodu Albrechta lovor : pobjeditelja od Kustoze, ovjenčao.

Umah drugi dan iza te pobjedonosne bitke odlikovala se i austrijska, bolje dalmatinska, mornarnica kod Visa na sinju morju. Tu je naš pokojni Slovenac Tegetof poladmiral, proti bečkomu zapovjedništvu, hametom potom potuko talijanskoga admirala Persana, i svu flotu talijansku uništio.

Veselju i klikovanju narodah i vojske na jugu nebijaše kraja. Samo neki triezni vojnički častnici i ini domorodeci po Mljetačkoj i po Dalmaciji zabrinuti za sjevernu vojsku nekom napetošću duha čekahu njen svršetak.

Sve zemlje i svi narodi austrijske države motrili su u Benedeku zvijezdu pobjediteljicu ; jer je više putah zasvjedočio da je odvažan, postojan i vrstan zapovjednik. Zvijezda je 3-a srpnja rečene godine potavnila, austrijska sjeverna vojska kod Kraljevagrađa u Českoj nemilice Prusom sahrvana, na uzmak preko Labe rieke, u kojojoj hiljade potonuše, prisiljena i hametom potučena. Sam Benedek, zapovjednik i vođa armade kloneć se silnomu dušmanu uzmače gologlav s mjesta ravna-juća i iznese iz oblakah praha i iz kiše olova živu rusu glavu.

Nadvojvoda je u tom silnom metežu vojske i strahu sjevernih narodah države brzogjavio sjajnomu našem vladaru : nek nekoni duhom dok je potomak Karla VI., koji je Napoleonu I. mnogo jadah zadao, živ.

Tim ponese južna željeznica kustočke vitezovo na sjever. Hiljadami se redaju, spremni svaki trenut udariti prsa o prsa Prusu, koj se već Beču bio približio. Nu Napoleon III. zagrmi iz Pariza a Vilim i Bismark, neopativ više ni topa, poniknu nikom, utanače mir i s 40 milionah austrijskih škudah vrata se u Berlinu.

Tu sgodu austrijskog udara pribere magj. general Klapka i s ustaškimi ugarskimi četami prodre Slovačkom prot Austriji put Komorana, buueć i na prevrat, a za ugarsku ustavnost i slobodu, pozivajuć svukoliknu Ugarsku.

Stariji se ljudi živo sjećajuć ratoborne nemile 48 godine i njenih strašnih absolutističkih i provizorialističkih dosljedno po narode ubitačnih posljedica nastojahu oko mira i poredke. I da nebi njih uz odvažna i mudra vladara, Bog zna dje bi smo bili danas !

Usljed mira, uglavljena medju Pruskom i Austrijom, po izplati Prusu pomenutih milijunah i odstupu Mljetakah Viktoru Manojlu, položi i Klapka ustaško oružje, a Ugarska okru-ni sljedeće godine sjajnimi svečasnostni Franju Josipa I. za svoga ustavnoga kralja ugarskom krunom sv. Stjepana.

Osmi dan od sklopljena mira dobije knez budimački iz Slovačke pismo ovoga sadržaja :

„Dragi kume ! Poslje dvie godine našega razstanka a moga hajdučkoga života evo me u Klapkinu taboru. Zdrav sam i dobro mi je. Očekujući svaki čas vatru, da ovječimo ugarsku slavu, šaljem pozdrav, možda stražnji za ovoga života, svojoj nezaboravljenoj Jelenu, svojim roditeljem, Vam i vašim. Dako.“

Vitežki hajduk i borioć za slobodu neznadjaše dakako, da je tad jur pod zemljom trunuo i kum i otac i starica Maca mati njegova. A Jelena da se već davno oprostila sa Slavonijom, Budimecima i s domom Mitrovićevim.

Hajdukov list predaću občinski poglavari sudčiji valpo-vačkoj, ova županiji virovitičkoj. Županija podje za uskokom i gvozdena ruka sgodi hajduka. On bude uhvaćen, izpitan, u Vaeu zatvoren i na 10 godinah težke robije odsudjen. Nu tam-nici izmakne, i pusti se kao hajduk i razbojnik u debele ba-konjske šume. Stranom je bio trepet Slavoniji i pograničnoj Hrvatskoj, stranom Zali i Šomogji. Bogatare je plenio i s družbom globio, a sirotinju pomagao, misleći da će tim nači-nom okajati grieh ubojstva i zločinstva.

Drugovi su četir na broju redomice pohvatani. Dva u Kaniži obješena, a dva četnici ubijena. On sam, kao vođa, zamakno u čadjavičku slavonsku okolicu, dje pri ljubeznicu svojoj u seljačkoj kolibi zaplienju, bude uapšen i snova na 10 godi-nah u Lepoglavu odpremljen.

Božja je ruka spora al dosežljiva.
(Sliedi.)

ZANATLJE U LJUDSKOM KOLU.

II.

Dakle kako rekosmo valja nastojat : da se ono izjednači što je medju nama nejednako. I to nemože biti drugo već da je svačija imovina i osoba slobodna, po obćem zakonu jednako upravljana i sudjena. U slobodi osobe zadržaje se sloboda unuog i čvarna rada, a u slobodi imovine svakojako tećivo, bilo tu duševno bilo materialno. A drugo sve zavisi od naše umitnosti vieštoće, i marljivosti. Jednakost dakle nemožese povla-čit na stalež ako ne jedino na toliko : da u oaj koji mi se do-pada, možem slobodno stupiti. Al različitost staleža, kako je bila od počela svieta, kada je takim jedan sin Adamov pastirovao, a drugi zemlju radio mora da obstae do konca svieta.

Al kako ima u ljudstvu po staležu rezlike, tako ima i jednakosti koja se u tom izvija : što svaki staležu stoji u neob-hodnom savezu s onim drugim, i zato ima dužnosti koje mu treba izvršivati prema onomu staležu. Moja je namjera : da-nas jedino govorit o zanatliah. Al neću da govorim o vried-nosti jednog il drugog staleža, jerbo to svaki čoviek znade : da je svaki stalež po družbu čovičausku jednako koristan ili baš potreban, i sbog toga pred Bogom jednak ; već samo hoću : da koju reknem o zanatliah kao takvih, koji ono mjesto zauzim-lju u društvu gradjanskom kojeje najprostranije za razplodjenje svakojakih krieposti i nauka. Na njih dakle spada naj strožija dužnost tako se ponašati, da oni u ozbilu postanu onim obći-lom, po kojim se u najpućnii stalež t. j. poljodilce priliva, ma-terialno i duševno dobrostanje. Šta želimo ? drugo : već da se ono, što je sveto, liepo, koristno, i potrebuo, u što širje:m razmirju medju poljodilci razprostranje. A to je nabožna čudo-rednost, napridovanje u onoj obraženosti, koja se jedino po školah, a van ovih po novinah i knjigama razplodjava. Ovo dakle mi želimo i iziskujemo od zanatliah : da oni prednjače u toćuom vršenju dužnosti prama Bogu, i u nabavljanju, svih onih nauka skojima se otvara pamet, da budemo umitnii, olak-ša rad, i ovaj plodnii učini. A zašto mi to baš od zanatliah želimo ! na ovoću i iziskujemo od zanatliah : da oni prednjače u najpovoljnii stanju, da mogu sve ovo po se nabaviti, i na svoje po naravi stališa, najbližnje t. j. poljodilce priliti.

DOMAĆE LJEKARSTVO PIŠE B. M.

Kako se je ponašati kod onih, koji su otrovnimi plinovi i parami onesvišćeni ili zagušeni?

— Prelazimo na one nesretnike, koje je grom ošinno. Prije svega dobro je nekoliko riečih reći, kako je moguće od munje se sačuvati. Tko je mogućiji neka nastoji, da mu nad kućom i drugom blagom, robom ili hranom napunjenom zgradom munjovod ili branižica bude. Za grmljavine, osobito ako na kući branižice nema, nevalja stajati pod dimnjakom, kraj prozora, željeznih sprava, ogledala, željeznih peći, nego je najbolje u pol sobe. Slobodno je ili prozore ili vrata za grmljavine ostaviti otvorena, ali ne oboje skupa radi propuha otvoriti. Dobro je vatru ugasi, jer izajui se topli dim riedi zrak, ter tako gromu put otvora; na ulici bolje je po pol puta nego li kraj kuća za to vrieme ići, nipošto pako trčati, bilo to pješke ili na kolih. Ako smo na prostom polju, ter neima na blizu drveta, tada smo velikoj opasnosti izvrženi, budući da sami najveći predmet sačinjavamo, a takvog se munja rado laća, ako ima drveću, tada opet nije probitačno nuz deblo se priloniti, već treba jedno 10 stopa na razmak stati i samo se granjem od kiši štititi, pak ako grom u drvo i udari, otići će svojim ravnim putem u zemlju, a nasće neošteće ne ostaviti. Ako se grom ili grmljavina istom polje 12 časaka, poklem munja sine, čuje, tada je pogibelj za cijeli sat daleka ali čim prije za blieskom i potres sledi, tim je i pogibelj bliža. U ostalom netreba se groma toliko bojati. Čist i neporočan život i malo opreznosti, pak si sjeguran. Štobiga se bojali kad je čišćenjem zraka od nevaljalih plinova i slapova, koristan, a zemljicu usljed razliladje na zraka blagom kišicom natapa. Ovo predposlav, ajde da vidimo, kako bi munjom oširnutom pomogli.

Munja neubije svakda onoga, koga zgodi, pa makar nesretnik mrtvacu sasna nalićio, netreba izgubiti nade, oživjeti ga. Sredstva tom slična su onim, koji su raznimihlapovi zagušeni, naime: čist zrak, polievanje i štreanje hladnom vodom, mrzli nštreaji u zadak, oblaganje gorušičnim tiestom, trči cijelo tielo krpami i četkama, krv pušćati, nišadorovu žestu pod nos i u usta metati, i ako ovo nepomogne zemljom kao prije do glave zagrnuti. Kada k sebi dođe, dajmo mu hladne vode vinom, nišadorovom žestom ili hofmanovom tekućinom pomješane, piti. Ako je još pospan i smušen, trzanje i znanje u ušima imade, mećimo na glavu mrzle obloge od smjese hladne vode, sirceta i soli, a pijavice na sljepočnice. Bolna uda uvijmo platnom, vrućim vinom ili kamforovom žestom nakvašenim. Rane od munje prouzročene lieće se kao i opekotine, o kojih je već govor bio.

RAZNE VIESTI.

Bismarcku pred nogama leži cila nemačka. a državljani ostalih evropskih država, u svakom pitanju traže način, kako da izbjegnju njegovoj zlovolji. Grof Armin bivši pariski poslanik se u sudio protiviv ovom silodžii. Al su takim potvornili na njeg da je sebi pridržo državno Spise, pa ga bacili u tamnicu. Ovo je bio znak za platjene, novinare: da ga nemilosrdno napadaju. Al ogoričnom zlotvoru nije pošlo za rukom da nadje dokaze za potvoru, pa ga je Berlinski sud uz 100,000 talira jamcevinu iz tamnice pustio. Ako nevaraju znači mal ako se neće morati povući Bismarck u ovojparnici. — **Mladić Kullman** koji je u kupelju Kissingen na Herega Bismarck puko s nakanom: da ga ubije, kano jedinog uzroka progonstvu, naperenu proti katoličke crkve odsudjen, je u Vürzburgu na 14 godina teškog robstva. — **U Hrvatskom saboru** za 3 mjeseca u 32 sjednice osnovali su 16 velikih zakona. Pogovara se: da će se sabor opet sastat oko božica da utemelji proračun za 1875 godinu kada će se opet poslanici sabrat oprolietju da zaključie sabor i predadu mjesta onima: koji će se birat došastjeg ljeta i sastat mjeseca rujna. — **Po izkazu financialnom Gosp. Ghycie** sniziva se naše demaće blagajne manjak na 27 1/2 miliona naravno ako onoliko uteče u kasu, koliko se izčekava. — **Poručnik Zubović** teško će moći održat okladu: da put iz Beča u Paris dug 196 milja privali za 14 dana jašć na jednom istom konju, jerbo muje konj već kod Ulma počeo hramat. — **Bismarck** u stranih država poput krćine podrovara crkvu katoličku, izpodruke je navaljivo na francuse dok nisu odzvali Golu orenique, bivšu u času pogibeli na razpolaganje Nj. Svetosti a sad je naveo inglese: da svojeg poslanika opozovu od papina dvora. — **Rumani** u Sibinju odabrali su za mitropolita Gospodina Popasu. Al maloje izgleda: da bi se ovaj izbor potvrdio. — **Srbski kongres** je srić-

no dovršio svoje zasjedanje, i statute glede crkve i škole donešene previšjernu potvrđenju pada stro. — **Već ni u kolijevki** nije čoviek siguran. Neki Freud ugarski židov ubio je tamo bogata česa i odnomu novca. — **U Pešti** iznova zidjane krasne palače ponajviše stoje prazne. Stari kućevnici obaljavaju u kućarinu pa se nastanjeni nekreću. — **U II. Bözörmeñju** prokleta žena spavjajuća muža zasula slanom, a ovu zalila petroleumom, i tako ga umorila. — **Car i carica** odilaze u česku na lov. — **U Trieru pruska** u crkvi pred oltarom prolivena je prva krv progontsva katolika, kad su žandari silom s oltara, strgli izagnana Svećenika čemu se silno opirali vjerni. Ovim se carsko dvore veoma neugodno dirnulo. — **Iz Parisa** javljaju da je Zubović poručnik tamo stigao 9-og 1/4 10. Londonški nadbiskup Manning — po nalogi Nj. Svetosti poziva znamenite katolike svog svieta na kongres: da viećaju kako bi se trebalo pogibeli oprit koja svih strana navaljuje na katolike.

G A Z D A L U K.

Svinjaci. Kad čovjek ove iz bliže uzme na oko onda se nečudi ako svinji boluju. Jerbo se navadno svinjaci se polažu na najgadnie mjesto u avlii, ponajviše uz djubrište, kuda svietlost, i jara teško dopire a gad se iz sve kuće izkuplja, pa kad u nutarnja svinjaka pogledaš imaš: šta viditi, mjesto tismo da se jedva mogu svinji izredjati a kamoli po nagonu pružiti, teško se jednom pomaći da drugo nepobuni, u svojem gadu priko veće strane godine noć, a priko druge i dan provesti alov mu riedko izpiraju, a Spirine ukiseljeno ulivaju. Svašta na svietu oživljiva zrak svietlost i čistoća. Ni jednu živinu bila mala ili velika nemojmo strpat u kakvu sgradu ko roba u tamnicu, i to onaku sriednjeg vjeka, kada je bolje bilo mjesto krćine nego odsudjena čovjeka na robovanje. Neskidajmo s uma: da svašta što je na svietu živi osim hraniva o zraku svietlosti i čistoći. I ono što se miluje valjat u blatu u tom ne voli stanovat. Ko pogleda u svinjak gdje je što prostora u mah će se o tom osvjedočiti.

Mazivo za čizme. Nije riedka stvar, da kadišto, idući preko livadah i močvarnih predielah, nemožemo obići vode i kaljužine. Mi moramo dakle i žizmah preko mulja, blata, barah i vodah. Pa ako su čizme il ina kožnata obuća u kukavnu stanju, ma baš bile te čizme il ta obuća posve nova, prodre nam do noge vlaga, za njom voda; noga mokra nazebe, od nje tielo ohladi i eto nam s prehlade uzroka mnogim bolestim. Da ti od te nevolje očuvam zdravlje, tu prvu od Boga ti zaželjenu milost, priporučam ti moj dragi bunj. i šok. (rode sliedeću mast, kojom ćeš jeftinom i dobrom mazeti obuću svoju. Ti moraš u šumu u zimske dneve, dnevo, preko sniega, leda i vodah, preko barah i močvarah trbuhom za kruhom, ti moraš. Koje čudo, ako ti vasdan u sniegu stojećemu il preko vode idućemu namoknu noge, ako ozebeš, kašlješ, unjavicu dobiješ, glavobolju i pretiske (prebode) patiš? Čuj me dakle! Kupi pol funte pečata (pečatna voska). Smrvi ga na komaduljke. Uspi u jednu oku napunjenu čistom i dobro priugotovljenom vinovicom; oku dobro začepi, stavi ju na toplo mjesto, i tu smjesu više putah preko dan progreštaj (promuti). Tad metni u tu staklenku (flašu) razdobljena komad kanfora, koj nek bude velik ko kokošje jajce. Na to opet uspi dva lota čadjah (iz dimnjaka), i te tvari uzburkajmo dobro u staklenici. Ako je vinovica dobra, to će se za tri dana u njoj raztaliti (raztopiti) svi u flašu usute tvari i — mazivo je gotovo. Kad hoćeš da si njim mažeš obuću, a ti ga iz oke ulij nekoliko kašikah u kakvu posudicu i četiećom (kefećom) umočenom u tu mazivo maži obuću. Ako si mazivo dobro napravio i njim čizme il drugu kožnatu obuću namazao, to će koža tu mast upiti za pet časovah (minutah), i obuća ti je suva. Koža pri tom ipak ostane meka i sjajna, nova i trajna. A što je još dobro, tom masti možeš mazati vojke (uzde), halmove, kajase i t, d. Samo jndan pokus! Blaž.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 7-og Stud. : 2' 4" nad 0. razine.

Požun 7-og Stud. : 2' 0" nad 0. „

V r i e m e : dani magloviti, hladni i suhi.